

גם הדתיים דוחים

ד) במידה מסויימת, מסתברת מאיגרתו של יו"ר מפלגתכם גם היפוכה של הנחית עליל: כי למר שפירא הוא מצווה את ההצטרפות לממשלת בן-גוריון מטעמים ממלכתיים מסויימים. משמע, אפשרי לפחות — מקטין את עצמו נותן העצה, הוא בעצמו ומפלגתו אינם יכולים להתעלות לרמה ממלכתית, כביכול, אלא לטובת הדתיים הלאומיים הם מוחלים על כבוד זה, ומשאירים בידיהם את "זכות-היוצר", יחד עם מפא"י, לממלכתיות.

ה) אין בכוח שכלי לפסוק איוו משתי ההנחות היא הנכונה. אבל איוו תעודת-עניו לעצמכם לגבי כל אחד מן ההסברים.

ו) באורח מחוכם נבחר גם המען לאיגרת, באשר יצר ההתספרות נטוע בקרבן של מען זה מנעוריו, וכותב האיגרת התערב על-ידי עצם שיגור איגרתו וקביעת מועדי השיגור והגילוי, בהכרעות פנימיות של מפלגה אחרת, בשעה שהכרעה זו על חוד התער, שמוען האיגרת והנהלת מפלגתו לא הגיבו כראוי, ובהחלטת "לאו" כפול לאלתר על הקטנה זו והתערבות זו, הרי זה אולי אופייני להם. ולא התפלאתי על כך כפי שהם לא התפעלתי ואיש לא התפעל מהם מעולם, והבדל מן ההתפעלות שאתם משכתם אליכם ובאורה התחממתם.

באוריה של צנינות שהשתררה בקרבנו, בעתונותנו הרבים, אולי היה סולח לכם הצבור על איוו מעילה באמון. אבל איגרת יו"ר מפלגתכם מגלמת דבר חמור מכך, היינו: משחק באמון. ולמשחק באמוני — על כך לא אסלח. ... ביום ג' שעבר נפוצו בפרוודורי הכנסת, על סמך רמזים בפרסומי עתון חשוב, שמועות שלפיהן פנו הפרוגרסיבים אל ראשי הדתיים הלאומיים בעצות, כפי שבדיעבד נתגלו ביום ה' מתוך פרסום איגרתו של יו"ר המפלגה הפרוגרסיבית. לא האמנתי לשמע אוני, והחילוני בחקירה. גורם דתי-לאומי אישר השמועות. הוסיף הנמקות ששמע מפי פרוגרסיבים, והזריני מפני החשיות העלולות לבוא. פניתי אל ראש הנהלת המפלגה הפרוגרסיבית, ותגובתו נמסרה לי בשלשה שלבים. ברגע הראשון הוא

מה יחליטו הדתיים? זאת היתה שאלת השבוע. האם יסכימו להציל את בן-גוריון מן הבויגן הגדול ביותר של ימיו? האם יעזרו לו להחזיק בכיסאו, בעזרת קואליציה מצומצמת? או שמא יאמרו לאו לתעלוליו — ויבאו בכך לעריכת בחירות חדשות?

ההכרעה תיפול ביום שלישי, בישיבת מרכז המפלגה, נאמר תחילה, אך מרכז המפלגה התכנס וההכרעה לא נפלה. היא תיפול ביום חמישי, בישיבת הנהלת המפלגה. נאמר לאתרי-מכ. בא יום חמישי וחברי הנהלה התכנסו. לא במלון קאסטל, כפי שנקבע תחילה, כי אם בבית פרטי. הם חששו מפני הפגנות-מאה בעת ישיבתם. הסתיימה הישיבה — ושום הכרעה לא נפלה. ההחלטה הסופית נדחתה לישיבת הנהלה שתתקיים ביום שני בירושלים, הודיעו דוברי הד"לים.

במשך כל אותו זמן התנהלה מערכה ציבורית אדירה להשפיע על צמרת המפלגה הדתית הלאומית. שפירא מקוה לרוב בעד הצטרפותו? קראה כותרת ראשית בעתון אחד. קבע עתון שני, מאותו יום: "קטנו הסיכויים להצטרפות הדתיים". חמש פעמים נפגש דויד בן-גוריון עם ראש המפלגה הדתית, משה חיים שפירא, כדי להשפיע עליו. ואחרי כל פגישה, נשאר המצב ללא שינוי. במישחק מתיש זה, שדמה לתנועת נדונה העולה ויורדת ללא הפוגה, נדמה היה לרגע כי הוטל גורם מכריע, שיטה את הנוגדה סופית לצד מחייבי ההצטרפות לקואליציה עם בן-גוריון. היה זה בדיוק ערב כינוס הנהלת המפלגה, ביום חמישי האחרון. כותרת ראשית בידיעות אחרונות בישרה: "רוון יעץ לדתיים להצטרף לקואליציה".

להוכחה, ציטט הצהרון — שכתבו הטוליטי ישעיהו בן-פורת אינו מנסה אפילו להסתח את תפקידו כשופרו של ביגיי ונעריה-חצר שלו — מיכתב ששלח פנחס רוון למשה שפירא. במכתב נאמר, בין השאר, כי השעה אינה כשרה לעריכת בחירות, ועל כן ממליץ רוון על הקמת קואליציה מצומצמת. "משתמע מעצם המלצתו בפני הדתיים", כתב בן-פורת, "כי המפלגה הפרוגרסיבית תתמוך בקולותיה בכנסת בממשלה מצומצמת". אפילו הציניקאים הקשוחים ביותר התקשו להסביר את המלצת רוון. האיש שהכריז בפומבי על התנגדותו לשלח פעולה עם דויד בן-גוריון, התערב עתה בצורה גסה, מאחורי הקלעים, למען הממשלת שלטונו של ביגיי. אילו נהגו אנשי שפירא לפי כללי ההגינות, לא היתה דרי-פופיות זו של רוון מתגלה בציבור. אך שפירא רצה להשפיע על דעת-הקהל ועל דעת חברי השרה של מפלגתו; על כן מסר את תוכן המכתב לפרסום, בבקשו להציג את המלצת רוון כתועדת-הכשר לכשרותה של קואליציה מצומצמת.

***

"על כך לא אסלח!"

ה תדהמה שעורר תכסיפו הדר-פרצופי של רוון מצאה לה ביטוי חריף וקולע. המבטא: גיימס יעקב רוזנטל, 56, כתבו הפרלמנטרי של הארץ. רוזנטל, יליד ברלין ובעל השכלה משפטת רחבה, נחשב לאחד העתונאים הרציניים והמכובדים ביותר במדינה. הוא בקי ענייני חוק וחוקה יותר מחכמים רבים, ויו"ר הכנסת המנוח, יוסף שפרינצאק, נהג להיועץ בו לא פעם בעניינים של נוהל ותחיקה.

הוא פיוסם, מיכתב גלוי לראשי המפלגה הפרוגרסיבית. אופיינית להידרדרותו של הארץ, שמיכתב זה לא התפרסם מעל עמודיו — כי אם מעל עמודי עתון זר, מעריב. כתב רוזנטל, הידוע כשומר-דת אדוק וכאיש בעל רמה מוסרית בלתי-מתפשרת: "בעקבות איגרתו של יו"ר מפלגתכם, מדריכי המלומד בחיי ציבור מזה עשרות בשנים, אל ראש המפלגה הדתית הלאומית, ובה עצה לדתיים הלאומיים להצטרף לאותה ממשלה שבה יישאר נפקד כסאו של יו"ר המפלגה הפרוגרסיבית — נוטל אני רשות לומר לכם את אשר לבלי, על איגרת זו של יו"ר מפלגתכם, שנשמרה בסוד עד יום ה' אה"צ, שעת פתיחתו של ישיבת הנהלת שתי המפלגות. מי אני למתוח עליכם ביקורת, באשר אינני חבר מפלגתכם, וכלל בלתי-מפלגתי? ברם, לאחרונה אין כמותכם מי שזכה לאהדה מאת עובדי-רוח לא-מפלגתיים, בגלל עמדתכם, ואין כמותכם מתפאר בכך, ומגלה הנאות מאהדת הזולת הבאה מהיכלי הרוח. שעה קלה נתפסתי גם אני לרחשי אהדה זו, באשר מזה זמן הייתי חדור הכרה בקיום סכנה לדמוקרטיה בישראל; וכמה גדולה וכמה היתה שמחתי בצמיחת בעלי ברית להכרה זו ולרצון בהסקת מסקנות ממנה אף בחוגים שללח"נ-נפשם מול פני החמרת הסכנה הדתימיתני.

והנה, החלטתם על ה"לאו" המפורסם שלכם, לא פעם אחת אלא שתי פעמים. ו-הטבלתם" החלטה זו, ואילו התחרטתם מן ה"לאו", התרשתי, אם כי מאוכזב בשל הפיכת אמון ואמונה לאשליה. אבל אתם בחרתם בדרך אחרת, חדשה ומקורית, לי-בידיו האמון שתמימים, לרבות נוער ועובדי-רוח, החלו לרוחש לכם: החלטתם את אשר החלטתם, החתמתם את הנהלת מפלגתכם על החלטה זו, אספתם זרי הודות מפעילי מפלגתכם וסניפיה, קיבלתם קידות ותשואות של מוקיריכם שבתוך המחנה ושמוחצה לו — ובמקביל חלילה לא לחצתם את ידו של מר בן-גוריון והלא אישים גאים וכנים אתם.

אלא יו"ר מפלגתכם, שיו"ר הכנסת הרא"שון היה מננה אותו כינוי חיבה ה"חושן-משפט", דירבן בינתיים בחשאי ראש מפלגה אחרת, ומהססת, לאותה ישיבה על אותו שולחן עם אותו ראש הממשלה, שלגבי המדרבן שוב אינם באים בחשבון.

לשון אחרת, לשון בני אדם התמימים ש-האמינו בכך היות והאמינו לכם: (א) אותו דבר ואותו איש שהם לדידכם אסורים במגע ר"ל — למר חיים משה שפי-רא מותרת הנגיעה בהם.

(ב) למען תוכלו אתם להישאר עדיני נפש ואיסטניסיים, בדעת יו"ר מפלגתכם לש" לוח אחר לקו האש — מעין חילת-חליף, שקנייתו היתה מותרת אף כדון לפני כ-150 שנה.

(ג) למען תוכלו אתם להיות "שומרי מצות", ביקש יו"ר מפלגתכם לשכור "גור-שבת" — וראה אירוניה של גורל, "גור-שבת" המיועד הינו דוקא ראש מפלגה ה"מכריזה על נאמנות לדגל שמירת מצות.

גיימס יעקב רוזנטל, האשים את פנחס רוון בדר-פרצופיות, בעקבות מכתבו לשפירא.

שפירא עם חבריו

באחת הפגישות, בהן נדונו תנאי שיתוף הפעול לה עם מפא"י. ליזו, במרכז, איש הקיבוץ הדתי משה אונא, שהציע לדחות את בקשת מפא"י. משמאל: יוסף בורג, מימין: זרח ורהפטיג.

היה כולו זעם, והתבטא בנימה חריפה קיצונית — שהיתה מוצדקת, מתוך הנחה כי לא היו דברים מעולם. אידה ולא אבוש: התרשמתי מתגובתו, ושקלתי בקשה לסליחתו על שהעזתי להטרידו במעשה קונדס, או על שנתפסתי למעשה קונדס.

לאחר שהסביר לי כי כמובן כל השמועות הן אחיליות, ומדוע הן אחיליות, הכתיב לי גוסס הכחשה, משלו, והתיר לי במפורש לפרסמה בשמו, ולא בשם "דובר" אלמוני, ואת ההכחשה פירסמתי ביום ד' שעבר בכותרת: "אין, עידוד" או, עצות". אותה שעה היה מכתב יו"ר המפלגה הפרוגרסיבית בדי שר הפנים, ובו "העידוד" ו"העצות", ואף בצורה מדהימה, מאשר השמועות אשר ראש הנהלת המפלגה הפרוגרסיבית הכחיש ברוגז. ידע המכחיש? עודני נחרד מהנחה זו. לא ידע — חוסר הידיעה חמור פי כמה, בהעזרו על פגמיים, ולא רק "אסתטיים", בהנהגת מפלגתכם והיחסים השוררים בה.

ואף בכל אלה לא סגי, אלא באותו המעמד ביקשני ראש הנהלת מפלגה זו — ונעניתי למשאלתו ברצון, באשר מצאתי כאן פורקן לגישתי אני — לפרסם דברי הוקרה שהוא יו"ר מפלגתו קלטו מפי פרופסורים ואנשי-רוח אחרים. למשל: "מפלגתכם הצילה את הציבור מהידרדרות לצנינות ולניהיליזם". וכזה התפאר, בלי להגמיק מבט, למחרת שיגור האיגרת! ועוד קלטו מפי מדענים: "הוכחתם כי יש עוד גורם המוכן להילחם על ערכים".

רבתי — הואילו נא לקלוט מפי אורח ועתונאי, הממשיך, מטעמים ממלכתיים, להת-נגד להקמת ממשלת בן-גוריון חדשה: יוכח אף לכם כי יש עוד גורם המוכן להילחם על ערכים! והגורם הזה הוא הציבור הישראלי, לרבות הנוער ואנשי-רוח, ולא עוד מפלגתכם שביקרה פנעתם, למרבה הצער!"

***

20 פוחרים בחדרי-הישיבות

מ יכתב פוער זה היה מונח לפני חברי הנהלת המפלגה הדתית, שעה שהתכנסו ביום שני לישיבתם, בבית מאיר, בירושלים. בצירוף לחרון "מוכרים אותנו בנווד ערשימי" שתלו צעירים דתיים בחוצות הבירה, ולתגובות ציבוריות בלתי-ספורות, לא